

9

**ВІННИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ МИХАЙЛА КОЦЮБИНСЬКОГО**
ФАКУЛЬТЕТ ФІЛОЛОГІЇ Й ЖУРНАЛІСТИКИ ІМЕНІ МИХАЙЛА СТЕЛЬМАХА
Кафедра української літератури

ЗАТВЕРДЖУЮ

Перший проректор
з науково-педагогічної роботи

проф. Блажко О.А.

2024 року

РОБОЧА ПРОГРАМА
ОБОВ'ЯЗКОВОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
МЕТОДИКА НАВЧАННЯ ЛІТЕРАТУРИ

підготовки бакалавра

галузі знань 03 Гуманітарні науки

спеціальності 035 Філологія

спеціалізації 035.01 Українська мова та література

додаткової предметної спеціальності 014.028 Середня освіта (Мова і література (польська))

Освітньо-професійна програма Філологія. Українська мова та література. Середня освіта. Мова і література (польська)

Факультет філології й журналістики імені Михайла Стельмаха

Вінниця – 2024 рік

Робоча програма «Методика навчання літератури» для здобувачів за спеціальність 035 Філологія, спеціалізацією 035.01 Українська мова та література, додатковою предметною спеціальністю 014.028 Середня освіта (Мова і література (польська)).

Освітньо-професійна програма Філологія. Українська мова та література. Середня освіта. Мова і література (польська)

Мова навчання українська.

«26» червня 2024 р. 25 с.

РОЗРОБНИКИ: Ткаченко В.І., доцент кафедри української літератури, кандидат філологічних наук

РЕЦЕНЗЕНТИ:

1. Віннічук А. П., доцент, кандидат філологічних наук, доцент
2. Зелененька І. А., доцент кафедри, кандидат філологічних наук

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри української літератури

Протокол від «26» червня 2024 р. № 12

Завідувач кафедри _____

А. П. Віннічук

«26» червня 2024 р.

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні навчально-методичної комісії факультету філології й журналістики імені Михайла Стельмаха

Протокол від « 19» серпня 2024 р. № 1

Голова НМК _____

Н. І. Кухар

«19» серпня 2024 р.

Погоджено:

Гарант освітньої програми _____

В. І. Ткаченко

«19» серпня 2024 р.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, предметна спеціальність, спеціалізація, додаткова спеціальність, освітня програма, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Загальна кількість кредитів – 3 Кількість кредитів на поточний навчальний рік – 3	Галузь знань <i>03 Гуманітарні науки</i>	Обов'язкова	
Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ) – год.сам.роб.	Спеціальність <i>035 Філологія</i> Спеціалізація <i>035.01 Українська мова та література</i>	РІК НАВЧАННЯ	
Загальна кількість годин – 90 Кількість годин на поточний навчальний рік – 90 Кількість годин на семестр 90	Додаткова предметна спеціальність <i>014.028 Середня освіта (Мова і література (польська))</i> Освітньо-професійна програма <i>Філологія. Українська мова та література. Середня освіта. Мова і література (польська)</i>	3-й	3-й
		СЕМЕСТР	
		6-й	6-й
		ЛЕКЦІЇ	
Тижневих годин для денної форми навчання: <i>аудиторних – 2,53</i> <i>самостійної роботи здобувача – 3,8</i>	Ступінь вищої освіти <i>бакалавр</i>	<i>20 годин</i>	
		ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ	
		<i>28 годин</i>	
		ЛАБОРАТОРНІ ЗАНЯТТЯ	
		<i>годин</i>	
		ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАНЯТТЯ	
		<i>годин</i>	
		САМОСТІЙНА РОБОТА	
		<i>42 годин</i>	
		ВИД КОНТРОЛЮ: екзамен	

ПРИМІТКА:

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи % становить:
для денної форми навчання – 40% / 60%

2. Мета, завдання, компетентності та результати навчання

2.1. Мета – системно й послідовно висвітлити здобутки української методики навчання літератури як науки в загальноєвропейському дидактичному контексті, сформулювати в майбутніх учителів української літератури теоретико-методичні знання та професійно-методичні вміння й навички організації літературної освіти в середніх навчальних закладах різного типу.

2.2. Завдання

- формування творчого вчителя літератури, здатного безперервно вдосконалювати свої професійні якості, сприймати й розширювати засвоєний передовий педагогічний досвід, а також продукувати новий;
- засвоєння здобувачами системи теоретико-методичних знань та формування в них професійно-методичних умінь і навичок, необхідних для викладання літератури в сучасній школі;
- формування чіткого уявлення про специфіку шкільного предмета літератури, закони літературного розвитку учня, про історичну зміну методів викладання літератури;
- розвиток мотиваційної спрямованості на створення індивідуального досвіду викладання української літератури в освітніх закладах різних форм і типів;
- формування в здобувачів дослідницьких навичок, умінь проводити педагогічний експеримент;
- підготовка до професійної діяльності в умовах розбудови нової системи освіти в незалежній Україні;
- виховання в молодого покоління високих громадянських ідеалів, суспільної активності та загальнолюдських моральних цінностей.

2.3. Компетентності (за освітньою програмою)

2.3.1. Загальні компетентності

ЗК 1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 3. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 4. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК 5. Здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 6. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 10. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

2.3.2. Фахові компетентності

ФК 4. Здатність аналізувати діалектні та соціальні різновиди мов(и), що вивчаються(ється), описувати соціолінгвальну ситуацію.

ФК 5. Здатність використовувати в професійній діяльності системні знання про основні періоди розвитку літератури, що вивчається, від давнини до ХХІ століття, еволюцію напрямів, жанрів і стилів, чільних представників та художні явища, а також знання про тенденції розвитку світового літературного процесу та української літератури.

ФК 6. Здатність вільно, гнучко й ефективно використовувати мову(и), що вивчається(ються), в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і регістрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у різних сферах життя.

ФК 8. Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією для розв'язання професійних завдань.

ФК 9. Усвідомлення засад і технологій створення текстів різних жанрів і стилів державною та іноземною (іноземними) мовами.

ФК 11. Здатність до надання консультацій з дотримання норм літературної мови та культури мовлення.

2.4. Результати навчання (за освітньо-професійною програмою)

ПРН 1. Вільно спілкуватися з професійних питань із фахівцями та нефхівцями державною та іноземною(ими) мовами усно й письмово, використовувати їх для організації ефективної міжкультурної комунікації.

ПРН 3. Організовувати процес свого навчання й самоосвіти.

ПРН 4. Розуміти фундаментальні принципи буття людини, природи, суспільства.

ПРН 6. Використовувати інформаційні й комунікаційні технології для вирішення складних спеціалізованих задач і проблем професійної діяльності.

ПРН 8. Знати й розуміти систему мови, загальні властивості літератури як мистецтва слова, історію мови (мов) і літератури (літератур), що вивчаються, і вміти застосовувати ці знання у професійній діяльності.

ПРН 9. Характеризувати діалектні та соціальні різновиди мов(и), що вивчаються(ється), описувати соціолінгвальну ситуацію.

ПРН 11. Знати принципи, технології і прийоми створення усних і письмових текстів різних жанрів і стилів державною та іноземною (іноземними) мовами.

3. Програма навчальної дисципліни

РОЗДІЛ 1. Методика навчання української літератури: історія і сучасність

ТЕМА 1. Методика навчання української літератури як наука.

Інформаційний обсяг теми.

Література як вид мистецтва і як шкільний предмет. Специфіка української літератури в парадигмі навчальних предметів загальноосвітніх закладів різного типу. Короткий історичний огляд становлення предмету. Зміст і структура шкільного курсу української літератури. Особлива роль уроків літератури в освітньому просторі сучасної загальноосвітньої школи. Інтегральний характер завдань викладання: формування в учнів світогляду і високих моральних якостей, збагачення в них патріотичних почуттів, розвиток відтворювальної уяви, творчих здібностей, образного й логічного мислення, усного та писемного мовлення тощо. Креативогенна сутність викладання літератури. Особливості професійно-педагогічної діяльності вчителя-словесника. Дискусії з питань поліпшення методики вивчення в школі художніх творів. Проблеми піднесення читацької культури школярів.

Методика викладання літератури як наука. Визначення терміну. Предмет дослідження, місце в системі інших наук, наукові методи дослідження.

Творчий характер методики викладання літератури. Своєрідність методики викладання літератури як науки, її складові частини і джерела розвитку, творча природа їхньої кореляції та взаємозв'язків. Методологічні основи вивчення літератури в школі. Динамічні зв'язки методики літератури із суміжними науками. Характеристика праць відомих методистів. Творче осмислення в педагогічній практиці загальноосвітніх закладів здобутків наукової методичної думки. Нова методична література й періодика.

Методи наукового дослідження (педагогічний експеримент, спостереження, бесіди, інтерв'ювання, анкетування тощо), їх творча основа.

ТЕМА 2. Генеза методики навчання літератури в закладі загальної середньої освіти.

Інформаційний обсяг теми.

Передумови зародження методики викладання літератури. Генеза проблеми вчителя-словесника в методичній науці та шкільній практиці. Становлення методики викладання літератури як науки: її зародження в епоху братських шкіл. Роль у її становленні Мелентія Смотрицького, Івана Вишенського, Феофана Прокоповича. Вплив філософії та освітньої діяльності Г. Сковороди, думок провідних діячів XIX ст. (Т. Шевченка, Д. Глібова, І. Нечуя-Левицького, Лесі Українки, Б. Грінченка, Х. Алчевської, С. Васильченка та ін.).

Боротьба за право навчатися рідною мовою. Стан вивчення української літератури в школах Австро-Угорської імперії та в умовах окупації західних земель України Польщею. Критика І.Франком викладання літератури в Галичині. Значення його педагогічних праць для утвердження й збагачення прогресивних методичних поглядів.

Проблеми розвитку методичної думки в XX ст. Набутки і втрати методики 20-40 рр. Роль педагогічної спадщини А.Макаренка та В.Сухомлинського в розвитку методики викладання літератури. Методичні пошуки 50-80 рр. Праці Т. і Ф. Бугайків, О. Мазуркевича, Є. Пасічника, О. Бандури, Н. Волошиної, Б. Степанишина, Л. Мірошніченко та ін.

Сучасний стан методичної науки, напрями й проблематика досліджень: екзистенціально-діалогічна концепція (Г. Токмань), компаративне вивчення літератури (А. Градовський), вивчення літератури у взаємозв'язках з різними видами мистецтва (С. Жила), навчально-технологічна концепція літературного аналізу (А. Ситченко), розвиток читацької діяльності старшокласників (О. Ісаєва), креативно-інноваційна стратегія методики навчання літератури (О. Куцевол).

Методична творчість учителя літератури. Пошуки нових методів, форм і методичних прийомів викладання літератури. Характеристика фундаментальних праць українських методистів, творчий характер їхніх науково-методичних пошуків. Перспективи розвитку методичної науки.

ТЕМА 3. Учитель-словесник та його професійні якості.

Інформаційний обсяг теми.

Основні рівні професійної підготовленості словесника: філософсько-методологічний, культурологічний, літературознавчий, психолого-педагогічний, методичний – засвоєння теоретико-методичних знань, оволодіння професійно-методичними вміннями й навичками.

Модель професійної діяльності вчителя літератури, її структурні компоненти: художньо-дослідницька, методична, психолого-педагогічна, комунікативна. Креативні якості, професійно необхідні для творчого викладання літератури в середніх загальноосвітніх закладах різного типу (інтелектуальні, емоційно-вольові, мотиваційні, екзистенціальні, комунікативні, естетичні). Дослідницькі, конструкторські, організаторські, комунікативні вміння й навички вчителя.

Учителі-новатори як взірці педагогічної майстерності, їхній методичний досвід.

Новаторські пошуки вчителів-словесників України та Вінниччини.

ТЕМА 4. Особливості сприймання художньої літератури.

Інформаційний обсяг теми.

Індивідуально-творчий характер художнього сприймання читачами літературного твору (рецептивна, діалогічна й герменевтична концепція). Інформаційний обсяг.

Залежність сприймання від рівня літературного розвитку учнів, життєвого досвіду, характеру відтворювальної уяви, креативних здібностей, емоційної вразливості

(емпатійності), читацьких інтересів та інших факторів. Роль уяви в інтелектуальному та емоційному освоєнні твору, умови, що забезпечують відтворювальну уяву та сприяють розвитку творчої уяви. Важливість інтенсифікації творчого, активного характеру засвоєння явищ літератури.

Основні етапи літературного розвитку школярів. Сприймання художньої літератури учнями молодшого і старшого підліткового віку. Характер сприймання мистецтва слова в роки ранньої юності. Закономірності формування художніх запитів, зумовлені соціальними та національними факторами.

РОЗДІЛ 2. Сучасний урок літератури.

ТЕМА 5. Урок літератури, його структура.

Інформаційний обсяг теми.

Урок як основна форма літературної освіти школярів. Своєрідність і креативогенна природа уроку літератури.

Моделювання уроку літератури як творчий процес. Критерії ефективності уроків літератури. Забезпечення єдності навчання, виховання й літературного розвитку школярів. Взаємозв'язок на уроках фронтальних, групових та індивідуальних форм навчальної роботи. Диференціація та індивідуалізація завдань. Внутрішня цілісність уроку як одна з необхідних умов його ефективності. Навчальні ситуації і їх логічна вмотивованість. Характеристика основних елементів уроку, які продиктовані логікою навчального процесу. Сучасний урок в НУШ.

Урок як окрема ланка в загальній системі уроків. Системний підхід до оцінки уроку. Урахування комплексу ідеологічних, психологічних, педагогічних, гігієнічних, етичних вимог. Поняття про педагогічну імпровізацію на уроці літератури.

ТЕМА 6. Типологія уроків літератури.

Інформаційний обсяг теми.

Проблема типології уроків літератури. Класифікація уроків на основі характеру дидактичних завдань, форм і методів роботи; змісту й характеру матеріалу, що вивчається; рівнів пізнавальної активності школярів. Поняття про інноваційний урок. Різновиди інноваційних уроків літератури (компаративного аналізу, культурологічного аналізу, інтегрований урок, урок-гра, урок-дискусія, урок-концерт, літературно-музична композиція, урок-прес-конференція, урок-екскурсія та ін.).

Урок позакласного читання та літератури рідного краю, їх значення для літературної освіти й розвитку школярів.

ТЕМА 7. Методи навчання літератури в школі.

Інформаційний обсяг теми.

Поняття про методи і прийоми викладання літератури. Дискусії з приводу класифікації методів викладання літератури. Визначення методів на основі джерел знань, логічних форм мислення та інших критеріїв. Словесні методи вивчення літератури (шкільна лекція, бесіда та її різновиди, творче читання та його прийоми, художня розповідь). Засоби навчання та наочні методи (ілюстрування, зорове унаочнення, ТЗН).

Сутність прийомів викладання. Види навчальної діяльності учнів.

Удосконалення і пошуки нових форм і методів навчання. Інноваційні методи, прийоми і форми навчальної діяльності учнів на уроках літератури. Творчі види навчальної діяльності учнів як засіб формування інтересу до літератури. Удосконалення форм самостійної роботи. Різновиди семінарських занять з літератури в старших класах. Компенсаторні можливості методів, основні фактори, від яких залежить їх вибір.

Проблемність на уроках літератури, її наукові основи. Доцільне, ефективне і творче поєднання на уроках літератури пошуково-дослідницьких репродуктивних видів навчальної діяльності учнів. Шляхи створення проблемних ситуацій.

ТЕМА 8. Сучасні педагогічні технології у шкільному літературознавстві.

Інформаційний обсяг теми.

Теоретичні засади застосування педагогічних технологій. Особливості технологічного підходу до літературної освіти. Сучасні технології навчання, їх сутність та умови реалізації в шкільному курсі літератури. Інтерактивні технології навчання. Роль і місце ігрових технологій у шкільному курсі літератури. Проектне навчання на заняттях з літератури. Технологія дослідницького навчання. Особистісно зорієнтоване навчання. Діалогові технології як складова освітнього процесу. Інформаційно-комунікаційні технології. Особливості використання онлайн-інструментів у професійній діяльності вчителя.

ТЕМА 9. Формування медіаграмотності учнів на уроках літератури.

Інформаційний обсяг теми.

Теорія медіаграмотності як засіб формування критичного мислення учнів. Роль медіа у формуванні сучасної картини світу. Елементи медіаосвіти на уроках літератури. Цифрова компетентність та інфомедійна грамотність: розвиток мовленнєво-комунікативних умінь і навичок учнів на уроках літератури; культура читання на уроках літератури за допомогою засобів медіаосвіти. Робота з медіатекстом на уроках літератури. Особливості сприйняття аудіовізуального образу на уроках літератури: критичне мислення. Медіаторчість на уроках літератури: використання засобів медіаосвіти (онлайн-інструменти, -словники, -мережі). Медіабезпека, медіаекологія учнів під час організації літературно пошукової діяльності учнів.

Розділ 3. Методика вивчення творів різних літературних родів і жанрів

Тема 1. Вивчення життєвого і творчого шляху письменника

Інформаційний обсяг теми.

Вивчення життєвого і творчого шляху письменника як важлива ланка в системі шкільного викладання літератури. Мета й особливості вивчення життєвого і творчого шляху письменника в середній та старшій ланці ЗОШ (стислі відомості про митця, огляд основних етапів його життя і творчості, глибоке вивчення життєвого і творчого шляху). **Художньо-дослідницький компонент професійно-методичної діяльності вчителя літератури.**

Взаємозв'язок життя автора і його творів. Розгляд біографії митця в тісному взаємозв'язку з епохою, у яку він жив і творив. Письменник як людина, митець, суспільно-політичний діяч, широта його інтересів, місце в суспільному житті свого часу, показ його неповторної особистості.

Джерела вивчення особистості митця (листи, щоденники, записні книжки, автобіографії, спогади про митців, історико-біографічні твори, критичні статті, монографії, альбоми, кінофільми, діафільми, телепередачі та ін.). Добір матеріалу для ілюстрування біографічних фактів.

Традиційні та інноваційні форми і методи вивчення біографії письменників. Художня розповідь. Монологічний виклад із застосуванням ораторських прийомів. **Інноваційні форми лекції.** Лекція логічного характеру з використанням різноманітних прийомів і постановкою завдань, що активізують мислення учнів. Прослуховування учнівських рефератів, повідомлень про окремі грані діяльності письменника, складання

хронологічних таблиць, плану, записування опорних положень. Уроки в музеях, заочні та віртуальні екскурсії місцями життя й перебування письменника.

Літературно-психологічний портрет письменника як важливий виховний чинник та матеріал для роздумів на світоглядні й моральні теми.

Тема 2. Основні етапи вивчення художнього твору. Підготовка учнів до сприймання твору. Читання твору.

Інформаційний обсяг теми.

Характеристика методичного, психолого-педагогічного й комунікативного компоненту професійно-методичної діяльності вчителя літератури.

Шкільне вивчення твору як процес у форматі одного уроку чи системи уроків. Найголовніші етапи цього процесу. Підготовка учнів до сприймання твору у середніх і старших класах, її зміст та основні форми: актуалізація опорних знань учнів; повідомлення історико-літературних фактів, історичні та історико-побутові коментарі; словникова робота; орієнтовна бесіда в старших класах; демонстрування репродукцій картин та ілюстрацій до художніх творів; прослуховування музичних творів; самостійне читання учнями окремих розділів підручника; перегляд фрагментів кінофільмів, діафільмів, відеозаписів; аналіз творчих робіт учнів, малюнків на певну тему; очні, заочні, віртуальні екскурсії до музею, на рідну природу, до пам'ятних місць, відображених у художній літературі. Залежність змісту і форм підготовки від характеру твору і життєвого досвіду школярів та їхніх вікових особливостей.

Метод творчого читання та його прийоми. Професійні вимоги до читання вчителя. Забезпечення глибини емоційного сприймання й колективного співпереживання як важлива умова вивчення літератури в середніх і старших класах. Читання як праця і творчість. Види читання (мовчазне й голосне, класне й домашнє, суцільне і вибіркоче, індивідуальне, в особах, колективне, читання напам'ять, коментоване, озвучене музикою). Прослуховування художніх творів у виконанні визначних майстрів сцени. Місце виразного читання у засвоєнні змісту та в аналізі творів, у розвитку культури усного мовлення та естетичних смаків школярів. **Проблема формування навичок творчого читання.**

Види коментарів (історико-культурний, географічний, біологічний, лінгвістичний, народознавчий, країнознавчий тощо). Словникова робота. Способи розкриття значення слів.

Тема 3. Аналіз твору і його основні принципи. Шляхи і прийоми аналізу твору.

Інформаційний обсяг теми.

Літературознавчий та шкільний аналіз: спільне та відмінне. Роль аналізу у поглибленні на основі тексту попередніх вражень, знань учнів про художній твір як ідейно-естетичну цінність. Аналіз і літературний розвиток учнів. Дискусії з приводу методики шкільного аналізу. Рівень і обсяг аналізу залежно від вікових особливостей учнів та освітньо-виховних завдань навчання літератури.

Художньо-дослідницька діяльність учителя літератури. Забезпечення в процесі аналізу емоційно-образного сприймання твору. Ідеологічне спрямування аналізу. Розгляд художніх творів з позицій загальнолюдських моральних цінностей, національного виховання. Аналіз твору відповідно до принципів наукового історизму, єдності змісту і форми, зв'язку твору з життям. Єдність історико-генетичного та історико-функціонального підходу до твору. **Елементи сучасних методів літературознавчого аналізу в середніх навчальних закладах різного типу (компаративний, культурологічний, лінгвістичний, стилістичний, філологічний, контекстуальний, інтертекстуальний, міфологічний,**

психологічний, герменевтичний, структуралістський та ін.). Проблема інтерпретації літературного твору.

Складові частини аналізу. Розгляд композиції як засобу вираження авторської ідеї. Поступовість ознайомлення учнів з єдністю всіх структурних компонентів твору з основними засобами художнього зображення (розповідь, опис та ін.).

Проблема визначення шляхів аналізу художніх творів у сучасній методичній літературі. З'ясування особливостей основних шляхів аналізу (за розвитком дії, композиційного, пообразного, проблемно-тематичного). Основні фактори, від яких залежить вибір шляхів (характер твору, що вивчається учнями, дидактичні завдання, що розв'язуються на уроці, вікові можливості учнів та ін.). Варіативність шляхів аналізу, їх взаємозв'язок.

Прийоми аналізу. Єдність наукових, літературознавчих та педагогічних (шкільних) прийомів аналізу. Зумовленість прийомів специфікою літератури. Різний підхід до їх класифікації. Повторне перечитування твору як засіб глибокого проникнення в його ідейно-художній зміст; Прослуховування трактувань одного і того ж твору різними виконавцями; зіставлення в процесі аналізу: а) елементів художньої структури твору; б) творів одного чи різних авторів, близьких за тематикою, сюжетами, образами, проблемами, способами типізації дійсності; змісту твору з життєвими фактами, які покладені в його основу, з фактами нашої дійсності; з суміжними видами мистецтва; з особистим досвідом учнів та ін.

Тема 4. Специфіка вивчення епічних творів у середній та старшій ланці

Інформаційний обсяг теми.

Врахування родової природи художнього твору, його своєрідності як неповторного явища мистецтва – неодмінна умова ефективності його аналізу в єдності форми і змісту.

Аналіз епічних творів. Особливості їх сприймання учнями різного віку. Усвідомлення ними сюжету твору, його зв'язку з позасюжетними елементами. З'ясування авторської позиції. Різноманітність методичних форм і прийомів роботи в 5-8 і 9-11 класах. Складання плану (простий, складний, звичайний, цитатний, комбінований) як засіб засвоєння змісту твору, усвідомлення окремих його компонентів (сюжетної основи, образів, композиції, розвитку образного й логічного мислення та ін.). Переказ твору і його види (усний, близький до тексту, докладний, стислий, із зміною форми викладу, переказ-витяг і ті ж види письмового переказу).

Методи і прийоми інноваційного викладання української літератури на уроках вивчення епічних творів. Урізноманітнення прийомів навчального аналізу з метою розвитку творчої уяви школярів та активізації їх навчальної діяльності (усне малювання, складання кіносценарію, інсценізація твору чи його окремих епізодів). Організація і стимулювання домашнього читання великих за обсягом творів.

Загальні вимоги до аналізу образів-персонажів. Знання, уміння й навички, які учні одержують під час характеристики літературних персонажів.

Пообразний шлях аналізу художнього твору. Планування системи уроків на основі пообразного аналізу. Типові помилки в шкільному аналізі персонажів літературного твору: схематизм вивчення, розгляд образів без уваги до художніх засобів і прийомів їх творення та ін.

Методичні прийоми роботи над образом-персонажем:

- * дослідження засобів їх творення (вчинків, поведінки, портретних характеристик, мови, самохарактеристик, стосунків між персонажами, їхніх висловлювань один про одного, інтер'єру, листів, щоденників, снів, сновидінь та інших позасюжетних елементів тощо);
- * зіставлення поведінки, мови, роздумів, почуттів, портретних характеристик героя в різних епізодах;

- * зіставлення образу-персонажа з його прототипом;
- * порівняльна та групова характеристика персонажів одного твору, творів різних письменників української та світової літератур; їх втілення в інших видах мистецтва (живописі, скульптурі, кіно-, театральному мистецтві), створення учнями ілюстрацій до літературних творів;
- * з'ясування авторського ставлення до персонажа.

Інноваційні прийоми та види навчальної діяльності учнів, що реалізуються в контексті пообразного аналізу:

- * «сповідь» літературного персонажа, режисерський коментар щодо підготовки та проведення читання в ролях; складання заголовків до основних етапів життя героїв;
- * створення сценарію відеокліпу; створення проблемних ситуацій тощо.

Тема 5. Особливості вивчення ліричних творів

Інформаційний обсяг теми.

Родова своєрідність ліричних творів й особливості сприймання їх учнями різних класів. Прийоми аналізу ліричних віршів, врахування характеру зображення у них дійсності, специфіки поетичної мови. Роль виразного читання, читання твору напам'ять, коментування обставин, якими зумовлена його поява, аналіз емоційно-образної структури з метою поглиблення безпосередніх читацьких вражень учнів. Текстуальне і оглядове вивчення ліричної поезії в старших класах. **Методи і прийоми інноваційного викладання української літератури на уроках вивчення ліричних творів.**

Тема 6. Специфіка вивчення драматичних творів

Інформаційний обсяг теми.

Жанрові особливості драматичних творів, сприймання їх школярами. Організація читання драматичного твору. Характер завдань, які ставляться перед учнями, види роботи, що практикуються на уроці. Детальний аналіз окремих епізодів, що становлять основу сюжету і розкривають головний конфлікт твору. Усвідомлення учнями внутрішнього змісту поведінки і вчинків персонажів. Застосування прийомів розвитку відтворюючої уяви: усний опис уявних декорацій, окремих мізансцен та ін. Перегляд фільмів-спектаклів і театральних вистав під час вивчення драматичних творів. Усні й письмові повідомлення учнів про сценічну історію драматичного твору, виконання ролей визначними акторами, власні враження від театральної вистави.

Методи і прийоми інноваційного викладання української літератури на уроках вивчення драматичних творів.

Розділ 4. Уроки вивчення різного літературного матеріалу

Тема 1. Вивчення мови художнього твору і стилю письменника. Підсумковий етап вивчення твору

Інформаційний обсяг теми.

Специфіка літературної творчості. Креативні риси, сутнісні для письменницької праці. Принципи, шляхи і методичні прийоми роботи над мовою художнього твору в середніх і старших класах. Усвідомлення учнями функціональної єдності усіх засобів художнього вираження. Організація практичних спостережень над текстом твору. Методика проведення стилістичного експерименту. Зіставлення різних редакцій твору. Інші види роботи.

Розкриття творчої індивідуальності митця, неповторної своєрідності його поетичної мови. Організація спостережень над особливостями індивідуального стилю письменника (улюблені теми й проблеми письменника, найулюбленіші жанри, особливості

побудови творів, способи творення образів та ін.). Використання прийомів порівняння, зіставлення. **З'ясування понять про традиції і новаторство в літературі.** Особливості аналізу художніх творів у системі оглядового вивчення творчості письменника.

Підсумковий етап у процесі вивчення твору. Мета підсумкового етапу та його особливості у середніх і старших класах. Методичні форми роботи: бесіда про значення твору письменника, традиції і новаторство, письмові відповіді на запропоновану анкету, літературний монтаж про творчість митця, Прослуховування фрагментів з опер, пісень на основі літературного першоджерела, літературні конкурси, вікторини, перегляд кінофільмів, відеофільмів, відеозаписів та ін.

Тема 2. Вивчення літературно-критичних статей. Формування в учнів теоретико-літературних понять

Інформаційний обсяг теми.

Місце літературно-художньої критики в системі викладання літератури в школі. Розгляд літературно-критичних статей на спеціальних уроках та в зв'язку з вивченням життєвого і творчого шляху письменника, художнього твору, розкриття явищ літературного процесу тощо. Методичні прийоми роботи над опрацюванням їх змісту. Врахування жанрової своєрідності статті, визначення концепції її автора. Складання плану, тез, конспекту статті. Роль коментованого читання та інших форм роботи.

Місце елементів теорії літератури в шкільній програмі, формування системи теоретико-літературних понять в учнів середніх та старших класів. Основні етапи їх засвоєння: первинні спостереження учнями у процесі вивчення художнього твору окремих закономірностей літературних явищ, увага до них під час аналізу інших творів, виявлення найсуттєвіших ознак і визначення певних закономірностей цих явищ, теоретичне визначення поняття, оперування цими поняттями в нових умовах, розширення і поглиблення понять. Роль самостійних творчих робіт учнів в опануванні ними знань з теорії літератури. Взаємозв'язок у формуванні теоретико-літературних понять на уроках української літератури та інших предметів гуманітарного циклу. **Інноваційні методи, прийоми і види навчальної діяльності учнів на уроках вивчення літературно-критичних статей та засвоєння теоретико-літературних понять.**

Тема 3. Розвиток усного і писемного мовлення учнів у процесі шкільного вивчення літератури

Інформаційний обсяг теми.

Форми мовлення і їх психологічні особливості. Принципи формування мовної культури школярів. **Словесна творчість школярів. Літературні здібності учнів та їх визначення.**

Розвиток усного мовлення учнів. Основні види усних і письмових робіт з літератури, передбачених шкільною програмою. Уроки з розвитку мовлення, їх особливості у 5-8, 9-11 класах.

Освітнє і виховне значення письмових робіт учнів. Система письмових творів у середніх і старших класах, її наукове обґрунтування. Дискусії про письмові твори. Різний підхід до класифікації письмових робіт учнів. Класні й домашні, навчальні, тренувальні й контрольні твори. **Різноманітні жанри письмових та усних творчих робіт.** Основні різновиди творів на літературні теми, на основі життєвих вражень. Письмові роботи, що ґрунтуються на моделюванні певних художніх прийомів, форм, стилів тощо.

Перевірка письмових робіт учителем, їх взаєморецензування учнями. Норми оцінювання. Загальноприйнята символіка, якою користуються учителі, позначаючи у зошитах учнівські помилки. Самостійна робота учнів над виправленням помилок.

Тема 4. Позакласна робота з літератури

Інформаційний обсяг теми.

Роль позакласної роботи в літературно-естетичному розвитку школярів, різні її організаційні форми. **Інноваційні види і форми позакласної роботи з літератури.** Вивчення читацьких інтересів учнів, спрямування їх домашнього читання. Пропаганда книг і літературних новин серед школярів. Спільна праця вчителя літератури і працівників бібліотек у стимулюванні позакласного читання. Індивідуальні доручення учнів. Види літературних гуртків. Шкільні літературні товариства, їх участь у проведенні масових шкільних заходів:

літературних вечорів, ранків, читацьких конференцій, диспутів. Збирання фольклору, народних спогадів і переказів. Вивчення літературної географії краю. Літературні екскурсії й походи. Організація літературного музею. Учнівська творчість і шляхи її розвитку. Літературна преса в школі. Випуск газет, рукописних журналів, альманахів, альбомів тощо.

Тема 5. Особливості вивчення літератури в школах різних типів. Літературний кабінет у школі. Методична робота в школі.

Інформаційний обсяг теми.

Характеристика типів загальноосвітніх шкіл, де учні вивчають літературу: загальноосвітні середні школи, школи-інтернати, вечірні(змінні) середні школи з очною і заочною формою навчання, середні спеціальні навчальні заклади, профтехучилища. Місце і структура курсу літератури в цих школах. Особливості її викладання.

Специфіка вивчення літератури в школах-інтернатах. Своєрідність виконання домашніх завдань учнями, форми їх перевірки вчителем.

Неоднорідність складу учнів вечірньої (змінної) школи. Роль коригуючого навчання. Проблема домашніх завдань.

Організація самостійної роботи в заочній школі. Групові та індивідуальні консультації.

Розвиток інтересу до літератури в профтехучилищах.

Особливості викладання української літератури в середніх загальноосвітніх закладах різного типу: школах, ліцеях, гімназіях, колегіумах. Профільне навчання. Місце і структура курсу літератури в цих школах. Особливості її викладання.

Сучасні вимоги до устаткування шкільного літературного кабінету. Сучасні види наочності й ТЗН на уроках літератури. Використання комп'ютера та Інтернету.

Творчі засади методичної роботи в школі. Вивчення передового педагогічного досвіду вчителів-новаторів.

Примітки: Жирним виділено положення, введені автором програми відповідно до реалізації креативно-інновайної стратегії викладання цієї навчальної дисципліни.

4. Структура навчальної дисципліни

Назва розділів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	усього	зокрема					усього	зокрема				
		ЛК	ПЗ	ЛЗ	ІЗ	СР		ЛК	ПЗ	ЛЗ	ІЗ	СР
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
РОЗДІЛІ. Методика навчання літератури: історія і сучасність												

Тема 1. Методика навчання літератури як наука	3	2				1						
Тема 2. Генеза методики навчання літератури в школі. Сучасні проблеми методичної науки	5	2	2			1						
Тема 3. Учитель-словесник та його професійні якості. Т.3.1. Аналіз шкільних програм та підручників для середньої ланки НУШ. Методика роботи з ними. Т.3.2. Аналіз шкільних програм та підручників для старшої ланки ЗОШ. Методика роботи з ними.	7	2	2 1 1			1						
Тема 4. Особливості сприймання художнього твору	3	2				1						
Разом за розділом 1	18	8	6			4						
РОЗДІЛ 2. Сучасний урок української літератури												
Тема 5. Планування роботи вчителя літератури. Календарне і тематичне планування. Урок літератури, його структура. Т.5.1. Моделювання календарного й тематичного планів. Т.5.2. Моделювання поурочного плану-конспекту.	4					2						
Тема 6. Типологія уроків літератури. Традиційні та інноваційні уроки.	6	2	2			2						
Тема 7. Методи і прийоми навчання літератури. Традиційні та інноваційні методи.	4	2				2						
Тема 8. Сучасні педагогічні технології у шкільному літературознавстві.	8	2	2			4						
Тема 9. Формування медіаграмотності учнів на уроках літератури.	8	2	2			4						
Разом за розділом 2	30	8	8			14						
Розділ 3												

Методика вивчення творів різних літературних родів і жанрів												
Тема 1. Вивчення життєвого і творчого шляху письменника.	6	2	2			2						
Тема 2. Основні етапи вивчення художнього твору. Підготовка учнів до сприймання твору. Читання твору. Т.2.1. Метод творчого читання та його прийоми на уроках української літератури. Т.2.2. Особливості вивчення фольклорних творів у школі.	4		2			2						
Тема 3. Аналіз твору і його основні принципи. Шляхи, прийоми та види аналізу твору. Т.3.1. Моделювання різних прийомів аналізу художнього твору.	4		2			2						
Тема 4. Специфіка вивчення епічних творів у середній та старшій ланці.	4		2			2						
Тема 5. Особливості вивчення ліричних творів у середній та старшій ланці	4		2			2						
Тема 6. Специфіка вивчення драматичних творів.	2					2						
Разом за розділом 3	24	2	10			12						
Розділ 4. Уроки вивчення різного літературного матеріалу												
Тема 1. Вивчення мови художнього твору і стилю письменника. Підсумковий етап вивчення твору. Т.1.1. Підсумковий етап вивчення літературного твору. Контроль та оцінювання знань, умінь і навичок учнів	3					3						

Тема 2. Вивчення літературно-критичних статей. Формування в учнів теоретико-літературних понять.	3					3						
Тема 3. Розвиток усного і писемного мовлення учнів у процесі шкільного вивчення літератури. Т.3.1. Система письмових робіт на уроках української літератури в середній та старшій ланці ЗОШ. Т.3.2. Письмові роботи репродуктивного характеру. Т.3.3. Письмові роботи творчого, пошуково-дослідницького характеру.	4		2			2						
Тема 4. Позакласна робота з літератури. Т.4.1. Літературне краєзнавство в системі літературної освіти учнів в середніх навчальних закладах різного типу.	4		2			2						
Тема 5. Особливості вивчення літератури в школах різних типів. Літературний кабінет у школі. Методична робота в школі.	4	2				2						
Разом за розділом 4	18	2	4			12						
УСЬОГО ГОДИН	90	20	28			42						

5. Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма навчання	Заочна форма навчання
1.	Методика навчання літератури як наука	2	
2.	Генеza методики навчання літератури в школі. Сучасні проблеми методичної науки	2	
3.	Учитель-словесник та його професійні якості.	2	

4.	Особливості сприймання художнього твору	2	
5.	Планування роботи вчителя літератури. Календарне і тематичне планування. Урок літератури, його структура	2	
6.	Типологія уроків літератури. Традиційні та інноваційні уроки.	2	
7.	Методи і прийоми навчання літератури. Традиційні та інноваційні методи.	4	
8.	Сучасні педагогічні технології у шкільному літературознавстві	2	
9.	Формування медіаграмотності учнів на уроках літератури	2	
УСЬОГО ГОДИН		20	

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма навчання	Заочна форма навчання
1.	Традиції й новаторство методики літератури	2	
2.	Система діяльності вчителя-словесника	2	
3.	Аналіз шкільних програм та підручників для середньої ланки та старшої ланки ЗЗСО	2	
4.	Структура різних типів уроку української літератури. Сучасний урок в НУШ. Моделювання календарного й тематичного планів.	2	
5.	Традиційні та інноваційні методи і форми вивчення життєпису письменника	2	
6.	Моделювання календарного й тематичного планів.	2	
7.	Особливості вивчення фольклорних творів у ЗЗСО.	2	
8.	Аналіз твору і його основні принципи. Шляхи, прийоми та види аналізу твору. Специфіка вивчення епічних творів в середній та старшій ланці ЗЗСО.	2	
9.	Специфіка вивчення ліричних та драматичних творів в середній та старшій ланці ЗЗСО.	2	
10.	Розвиток усного і писемного мовлення учнів у процесі шкільного вивчення літератури. Система письмових робіт.	2	
11.	Формування теоретико-літературних понять в середній та старшій ланці ЗЗСО. Літературна критика на уроках літератури.	2	
12.	Літературне краєзнавство в системі літературної освіти учнів в середніх навчальних закладах різного типу	2	
13.	Формування інфограмотності та критичного мислення на уроках української літератури	2	
14.	Система позакласної роботи з літератури	2	
УСЬОГО ГОДИН		28	

7. Теми лабораторних занять (не передбачено навчальним планом)

8. Теми індивідуальних занять
(не передбачено навчальним планом)

9. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма навчання	Заочна форма навчання
1.	Методика навчання літератури як наука.	4	
2.	Гене́за методики навчання української та світової літератури в школі.	6	
3.	Учитель-словесник та його професійні якості.	2	
4.	Особливості сприймання художнього твору	6	
5.	Планування роботи вчителя літератури. Урок літератури, його структура	4	
6.	Типологія уроків літератури. Інноваційні технології у вивченні літератури	4	
7.	Методи і прийоми навчання літератури. Наочні посібники й технічні засоби навчання на уроках літератури	4	
8.	Сучасні педагогічні технології у шкільному літературознавстві.	4	
9.	Формування медіаграмотності учнів на уроках літератури.	4	
10.	Учителі-новатори Вінниччини	4	
УСЬОГО ГОДИН		42	

10. Індивідуальні науково-дослідні завдання

1. Вивчення словесності в Києво-Могилянській Академії.
2. Іван Вишенський та Григорій Сковорода про вивчення літератури.
3. Українські письменники (Тарас Шевченко, Пантелеймон Куліш, Іван Нечуй-Левицький, Степан Васильченко) про виховну роль літератури.
4. Питання літературної освіти в художніх творах та науково-публіцистичних працях Івана Франка.
5. Роль Бориса Грінченка в становленні літературної освіти в Україні.
6. Внесок Христини Алчевської, Михайла Коцюбинського, Степана Васильченка в розвиток літературної освіти дорослих і дітей.
7. Підготувати мультимедійну презентацію / буклет / карту пам'яті / буктрейлер про педагогічні ідеї, методичну спадщину Софії Русової, Олександра Мазуркевича, Тетяни Бугайко та Федора Бугайко, Євгена Пасічника, Бориса Степанишина, Ганни Токмань, Ніли Волошиної (на вибір).
8. На основі зібраного матеріалу написати творчу роботу «Портрет ученого-методиста» про одного з діячів української методики (на вибір – Олександр Дорошкевич, Болеслав Буяльський, Євген Пасічник, Іван Синиця, Євгенія Кучеренко, Олександра Бандура, Всеволод Неділько, Ніла Волошина, Василь Цимбалюк, Світлана Жила, Анатолій Градовський, Анатолій Ситченко, Ганна Токмань, Анатолій Подолинний, Ольга Куцевол та ін.).

9. Створити герб/емблему вчителя-словесника. Обґрунтувати своє бачення найважливіших компонентів професійної діяльності вчителя-словесника та їх умовне позначення на гербі/емблемі.

10. Написати відгук на одну з рекомендованих у списку літератури методичну працю.

11. Створити дайджест цінних думок та рекомендацій щодо вивчення певних художніх творів, прочитаних на сторінках методичних часописів.

12. Розглянути й схарактеризувати модельні навчальні програми з літератури для 5-6 класів НУШ.

13. Проаналізувати ключові зміни в оновлених навчальних програмах 5-9 класів відповідно до концепції НУШ.

14. Ознайомитися й оцінити зміст і структуру навчальних програм 10-11 класів української літератури (рівень стандарту і профільний рівень).

15. Проаналізувати підручники різних авторів за такою схемою:

- відповідність чинній програмі з предмета та рівню його вивчення;
- чіткість структурування навчального матеріалу в змісті книги;
- наукова коректність змісту, повнота розкриття основних положень, використання загальноприйнятої наукової термінології;
- зміст біографічних відомостей про письменника;
- добір художніх творів;
- спрямованість методичного апарату підручника на розвиток мислення, уяви, мовлення, творчих здібностей учнів;
- робота з теоретико-літературними поняттями;
- диференційованість домашніх завдань;
- забезпечення міжпредметних зв'язків;
- зв'язок з життям;
- мотивація самостійної навчальної діяльності учнів;
- відповідність психолого-віковим особливостям учнів;
- логіка розміщення та використання ілюстративного матеріалу як самостійного або додаткового джерела інформації;
- реалізація гендерної рівності, що відображено в змістовому наповненні підручника.

16. Переглянути відеопрезентацію підручника «Українська література» для 9 класу з поглибленим вивченням філології ЗЗСО (автори Авраменко О. М., Дмитренко Г. К., <https://www.youtube.com/watch?v=OpNzAwXdwrg>) й підсумувати, які критерії узяв автор за основу для представлення своєї праці, а також порівняти із тими критеріями, за якими Ви аналізували підручники.

17. Підготувати карту пам'яті (MindMap), на якій увиразнити класифікацію методів навчання української літератури.

18. Укласти бібліографію статей сучасної періодики про професійні якості вчителя літератури.

19. Сформулювати 5 принципів навчання за темою «Припиніть читати лекції під час онлайн-уроків – це не працює».

20. Підібрати 10 інструментів, які зекономлять час учителя для організації дистанційного навчання «Дистанційка: перезавантаження».

21. Продумайте методи і прийоми, щоб захопити увагу учнів на уроці літератури, і презентуйте їх у форматі мультимедійної презентації «Стань улюбленим учителем».

22. Підготувати конспект традиційного уроку літератури.
23. Підготувати конспект інноваційного уроку літератури.

11. Методи та технології навчання

Під час реалізації завдань навчальної дисципліни використовуються логічні та емоційні форми засвоєння матеріалу, різноманітні методи (за джерелом знань: словесні, наочні, практичні; відповідно до характеру пізнавальної діяльності студентів: пояснювально-ілюстративний, репродуктивний, проблемного викладу, частково-пошуковий, дослідницький; на основі цілісного підходу до діяльності: методи організації та здійснення, методи стимулювання та мотивації, методи контролю та самоконтролю ефективності навчально-пізнавальної діяльності; з точки зору забезпечення продуктивної особистісно орієнтованої освіти: когнітивні, креативні, оргдіяльнісні; а також евристичні методи, методи проблемного навчання та інші; під час роботи з літературними творами: метод творчого сприйняття, аналізуючий, синтезуючий методи), а також технології (проектні, інформаційні, ігрові, інтерактивні, проблемної освіти, діалогічні, дистанційні).

12. Методи та критерії оцінювання

Методи оцінювання: увесь перелік письмових, усних та практичних тестів, проєктів, презентацій, портфоліо тощо, які використовують для оцінювання успішності особи, яка навчається, і визнання досягнення результатів навчання освітнього компонента.

Поточний контроль проводиться на усіх видах аудиторних занять (лекції, практичні заняття), а також оцінюється самостійна робота, у тому числі й індивідуальні завдання, з кожної теми.

Поточний контроль на усіх видах аудиторних занять реалізується такими методами: усне і письмове опитування (індивідуальне, фронтальне, групове), тестування, захист проєктних робіт, підготовка конспектів уроків для мікрОВикладання і виступи на практичних заняттях, підготовка та демонстрація презентацій, портфоліо тощо, проведення контрольних робіт, колоквіумів на інше.

Поточний контроль виконання самостійної роботи, в тому числі й індивідуальних завдань, здійснюється за усіма темами.

Форми здійснення **поточного контролю** та кількість балів за кожну форму визначаються викладачем.

Методи підсумкового оцінювання: усний, письмовий, тестовий екзамен.

Підсумкова (загальна) **оцінка** з навчальної дисципліни є сумою рейтингових оцінок (балів), одержаних за окремі оцінювані форми навчальної діяльності: поточне та підсумкове оцінювання рівня засвоєння теоретичного матеріалу під час аудиторних занять та самостійної роботи (модульний контроль); оцінка (бали) за практичну діяльність; оцінка за ІНДЗ. Здобувачам вищої освіти після аудиторних занять надається право підвищувати свій рейтинг під час складання екзамену (підсумкового контролю) за графіком екзаменаційної сесії.

На **підсумковий** (семестровий) **контроль** – екзамен – рішенням кафедри відводиться від 30 балів.

Результат освітньої діяльності здобувача вищої освіти оцінюється згідно з Критеріями оцінювання знань і вмінь студентів Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського за такими рівнями і критеріями:

Оцінка за шкалами ECTS, стобаловою, розширеною	Критерії оцінювання	Рівень досягнень здобувача
A 90-100 балів ВІДМІННО	Здобувач володіє понятійним і фактичним апаратом освітнього компонента на поглибленому рівні; комплексом знань та вмінь, який характеризується системністю. Застосування знань здійснюється на основі самостійного цілеутворення, побудови власних програм діяльності. Здобувач проявляє нешаблонність мислення у виборі і використанні елементів комплексу знань, здатний самостійно і творчо використовувати набуті уміння відповідно до варіативних ситуацій навчання. Здобувач спроможний самостійно формулювати узагальнення та висновки, нові задачі, розв'язувати нестандартні задачі, ситуації. Навчально-пізнавальна активність обумовлена пізнавальними інтересами, мотивами саморозвитку і професійного становлення. Здобувач проявляє інтерес до актуальних проблем відповідного освітнього компонента, може під керівництвом викладача вибрати предмет наукового дослідження, проводити самостійну науково-дослідну роботу.	ВИСОКИЙ
B 80-89 балів ДУЖЕ ДОБРЕ	Здобувач володіє понятійним і фактичним апаратом освітнього компонента на поглибленому рівні. Здобувач володіє комплексом знань та вмінь, який є частково-впорядкованим. У процесі застосування знань студент спроможний вибрати необхідний елемент комплексу знань та вмінь. Застосування знань та вмінь здійснюється як у стандартних ситуаціях, так і при незначних варіаціях умов на основі використання загальних рекомендацій. Відбувається перенесення сформованих умінь або їх комплексів на розв'язування незнайомих задач, ситуацій. Навчально-пізнавальна активність стимулюється пізнавальними інтересами, продукт діяльності оцінюється як професійно значущий.	ВИСОКИЙ
C 75-79 балів ДОБРЕ	Здобувач володіє понятійним і фактичним апаратом освітнього компонента на підвищеному рівні, може усвідомлено застосовувати знання та вміння для висвітлення суті питання. Комплекс знань частково-структурований. Знання застосовуються переважно у знайомих ситуаціях. Здобувач усвідомлює особливості навчальних задач, ситуацій тощо. Пошук способів їх розв'язання здійснюється за зразком. Здобувач спроможний аргументувати застосування певної методичної дії у ході розв'язування задач, ситуацій тощо. Навчально-пізнавальна активність стимулюється мотивами професійного становлення і пізнавальними інтересами.	ДОСТАТНИЙ
D 60-74 балів ЗАДОВІЛЬНО	Здобувач володіє понятійним і фактичним апаратом освітнього компонента на середньому рівні, може проілюструвати власними прикладами відповідь на питання, частково усвідомлює специфіку навчальних та прикладних задач, ситуацій тощо, має знання про способи розв'язування типових задач, ситуацій тощо. Однак процес самостійного розв'язування задач, ситуацій тощо потребує опори на зразок. Навчально-пізнавальна активність здобувача є ситуативно-евристичною. Домінують мотиви обов'язку та особистого успіху. Використання засобів саморозвитку та самопізнання відбувається не усвідомлено.	ЗАДОВІЛЬНИЙ

Е 50-59 балів ДОСТАТНЬО	Здобувач володіє понятійним і фактичним апаратом освітнього компоненту на середньому рівні. Має уявлення про специфіку навчальних та прикладних задач, ситуацій тощо. Виконання дій при роз'ясненні задач, ситуацій частково усвідомлюється, здійснюється частково правильно.	НИЗЬКИЙ
Ех 35-49 балів НЕЗАДОВІЛЬНО	Здобувач володіє понятійним і фактичним апаратом освітнього компонента на елементарному рівні, має уявлення про зміст основних розділів. Виконання окремих дій відбувається не усвідомлено, однак переважно правильно, навчально-пізнавальна активність мотивується ситуативно-прагматичним інтересом.	НЕЗАДОВІЛЬНО
Ф 0-34 балів НЕПРИЙНЯТО	Здобувач володіє понятійним і фактичним апаратом освітнього компонента на елементарному рівні, має уявлення про зміст окремих розділів. Виконання окремих методичних дій відбувається несвідомо, у більшості неправильно, навчально-пізнавальна активність проявляється лише у ситуаціях зовнішнього примусу.	

13. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

ПОТОЧНИЙ КОНТРОЛЬ ТА САМОСТІЙНА РОБОТА																																	Підсумковий контроль (екзамен)	Загальна кількість балів											
РОЗДІЛ 1								РОЗДІЛ 2								РОЗДІЛ 3								РОЗДІЛ 4																					
Т1		Т2		Т3		Т4		Контр. роб.	Т5		Т6		Т7		Т8		Т9		Контр. роб.	Т10		Т11		Т12		Т13		Т14		Т15		Контр. роб.			Т16		Т17		Т18		Т19		Т20		Контр. роб.
АуЛ	С.Р.	АуЛ	С.Р.	АуЛ	С.Р.	АуЛ	С.Р.		АуЛ	С.Р.	АуЛ	С.Р.	АуЛ	С.Р.	АуЛ	С.Р.	АуЛ	С.Р.		АуЛ	С.Р.	АуЛ	С.Р.	АуЛ	С.Р.	АуЛ	С.Р.	АуЛ	С.Р.	АуЛ	С.Р.				АуЛ	С.Р.	АуЛ	С.Р.	АуЛ	С.Р.	АуЛ	С.Р.	АуЛ	С.Р.	
2	1	2	1	2	1	2	1	3	2	1	2	1	2	1	2	1	2	2	3	2	1	2	1	2	1	2	1	2	1	2	2	3	2	1	2	1	2	1	2	1	2	1	3	30	100

Шкала оцінювання: стобалова, ECTS, розширена

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за розширеною шкалою
		<i>Для екзамену, заліку, курсової роботи, практики</i>
90-100	A	ВІДМІННО
80-89	B	ДУЖЕ ДОБРЕ
75-79	C	ДОБРЕ
60-74	D	ЗАДОВІЛЬНО
50-59	E	ДОСТАТНЬО
35-49	FX	НЕЗАДОВІЛЬНО З МОЖЛИВІСТЮ ПОВТОРНОГО СКЛАДАННЯ
1-34	F	НЕПРИЙНЯТНО З ОБОВ'ЯЗКОВИМ ПОВТОРНИМ ВИВЧЕННЯМ ДИСЦИПЛІНИ

14. Методичне забезпечення

1. Навчальна програма з дисципліни «Методика навчання літератури».
2. Робоча програма цієї дисципліни.
3. Ніколенко О. М., Куцевол О. М. Сучасний урок зарубіжної літератури : посібник для вчителя Київ : ВЦ «Академія», 2003. 288 с. (Рекомендовано МОН України, лист № 1 / 11-2824 від 21.06.2001).
4. Подолинний А. М., Пойда О. А., Цибульська Л. І. Методичні рекомендації з вивчення дисципліни «Методика навчання української літератури». Вінниця, 2010. 56 с.
5. Куцевол О. М., Петрович О. Б., Петрович С. Д. Організація позакласної роботи з обдарованими учнями (на матеріалі художніх творів української та зарубіжної літератур): навч.-метод. посіб. Вінниця : ТОВ «Нілан-ЛТД», 2016. 204 с.

15. Рекомендована література

Основна

1. Градовський А. В. Компаративний аналіз у системі шкільного курсу літератури : методологія та методика : монографія. Черкаси : Брама, вид-во Вовчок О.Ю., 2003. 292 с.
2. Жила С. О. Теорія і практика вивчення української літератури у взаємозв'язках з різними видами мистецтв у старших класах загальноосвітньої школи : монографія. Чернігів : РВК «Деснянська правда», 2004. 360 с.
3. Інтеграція інфомедійної грамотності у навчальний процес. Навчально-методичні матеріали проекту «Вивчай та розрізняй: інфо-медійна грамотність». Київ : IREX в Україні, 2019-2020.
4. Куцевол О. М. Методика викладання української літератури (креативно-інноваційна стратегія) : навч. посібник. Київ : Освіта України, 2009. 452 с.
5. Куцевол О. М., Петрович О. Б., Петрович С. Д. Організація позакласної роботи з обдарованими учнями (на матеріалі художніх творів української та зарубіжної літератур): навч.-метод. посіб. Вінниця : ТОВ «Нілан-ЛТД», 2016. 204 с.
6. Медіаосвіта та медіаграмотність: підручник / Ред.-упор. В.Ф. Іванов, О.В. Волошенюк; за науковою редакцією В.В. Різуна. Київ : Центр вільної преси, 2012. 352 с.
7. Модельна навчальна програма «Українська література 5-6 клас» для закладів загальної середньої освіти / автор. колект.: Яценко Т. О., Качак Т. Б., Кизилова В. В.,

Пахаренко В. І., Дячок С. О., Овдійчук Л. М., Слижук О. А., Макаренко В. М., Тригуб І. А. Київ, 2021. 70 с.

8. Наукові основи методики літератури : навч.-метод. посібник / за ред. Н. Й. Волошиної. Київ : Ленвіт, 2002. 344 с.

9. Ніколенко О. М., Куцевол О. М. Сучасний урок зарубіжної літератури : посібник для вчителя. Київ : Академія, 2003. 288 с.

10. Освітні технології: навч.-метод. посібн. / ред. О.М. Пехота. Київ : Вид. А.С.К., 2002. 252 с.

11. Пасічник Є. А. Методика викладання української літератури в середніх навчальних закладах : навч. посібн. для студ. ВНЗ. Київ : Ленвіт, 2000. 384 с.

12. Пометун О. І. Сучасник урок: Інтерактивні технології навчання : наук.-метод. посібн. Київ: А.С.К., 2004. 192 с.

13. Пультер С., Лісовський А. Методика викладання української літератури. Курс лекцій. Тернопіль : Підручники і посібники, 2004. 143 с.

14. Степанишин Б. І. Викладання української літератури в школі : методичн. посібник для вчителя. Київ : РВЦ «Проза», 1995. 254 с.

15. Степанишин Б. І. Література – вчитель – учень. Київ : Освіта, 1993. 240 с.

16. Токмань Г. Л. Методика навчання української літератури в середній школі : підручник. Київ : ВЦ «Академія», 2012. 312 с. (Серія «Альма-матер»).

17. Українська література. 5-9 класи. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів. / авт. кол. Р. В. Мовчан (керівн. групи) та ін. Київ: 2017. 82 с.

18. Українська література 10-11 класи (рівень стандарту): Програма для загальноосвітніх навчальних закладів. Київ, 2018. 41 с.

Додаткова

1. Бабійчук Т. Сучасна медіаосвіта: відео фрагменти художніх творів на заняттях української мови та літератури в педагогічному коледжі. Житомир, 2017. 372 с.

2. Бондаренко Ю. Методика шкільного вивчення української літератури на засадах ідеаційно-концептуального підходу: теорія і практикум : навч. посіб. для студ. філол. ф-тів. Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2012. 199 с.

3. Інформаційно-комунікаційні технології в педагогічній освіті : навч. посіб. / за наук. ред. О. Пехоти, Т. В. Тихонової. Миколаїв : Іліон, 2013. 252 с.

4. Кучерук О. А., Караман С. О., Караман О. В., Віннікова Н. М. Використання ІКТ для формування фахових компетентностей у майбутніх учителів української мови і літератури. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2019. № 71(3), С. 196-214. DOI: 10.33407/itlt.v71i3.2814.

5. Островерхова Н. М. Аналіз уроку : концепції, методики, технології. Київ : Фірма «ІНКОС», 2003. 352 с.

6. Петрович О.Б., Петрович С. Д., Пойда О. А. Використання Telegram-каналу у формуванні готовності майбутніх учителів української мови та літератури до професійної діяльності. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2022. № 88(2), С. 152–166. DOI: [10.33407/itlt.v88i2.4387](https://doi.org/10.33407/itlt.v88i2.4387)

7. Професія – вчитель літератури : словник-довідник / упор. Т. П. Чередник. Тернопіль : Мандрівець, 2009. 140 с. (Серія «Словники та довідники»).

8. Семеног О. М. Професійна підготовка майбутніх учителів української мови і літератури : монографія. Суми : ВВП «Мрія-1», 2005. 404 с.

9. Слижук О. А. Інтеграція інфомедійної грамотності у процес навчання української літератури в 5-6 класах Нової української школи. *Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка*. Педагогічні науки. 2022. (1(349) Ч.1), С. 193–202. DOI: [10.12958/2227-2844-2022-1\(349\)-1-193-202](https://doi.org/10.12958/2227-2844-2022-1(349)-1-193-202)

10. Токмань Г. Л. Методика викладання української літератури в старшій школі: екзистенціально-діалогічна концепція. Київ : Міленіум, 2002. 320 с.

11. Токмань Г. Л. Самостійна робота студентів з методики викладання української літератури в школі. *Дивослово*. 2006. № 12. С. 23–26.

12. Уліщенко В. В. Теорія і практика інтерсуб'єктного навчання української літератури в середній школі. Київ: Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2011. 398 с.

13. Череповська Н. Візуальна медіакультура: розвиток критичного мислення і творчого сприймання. Київ : Інститут соціальної та політичної психології, 2014. 155 с.

14. Цінько С., Рябцев О. Роль ТЗН і комп'ютерних технологій у розвитку професійно-творчого потенціалу майбутніх учителів-словесників. *Укр. мова і літ-ра*. 2005. № 1. С. 40-42.

15. Шуляр В. І. Теоретико-методичні засади сучасного уроку української літератури в основній і старшій школі : автореф. дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.02; Херсон. держ. ун-т. Херсон, 2015. 44 с.

16. Інформаційні ресурси

1. Концепція впровадження медіаосвіти в Україні (нова редакція). URL: <http://mediaosvita.org.ua/book/kontsepsiya-vprovadzhennya-mediaosvity/>

2. Нової української школи : Концептуальні засади реформування середньої школи / упоряд. Л. Гриневич, О. Елькін, С. Калашнікова та ін. Київ, 2016. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf>

3. Про деякі питання державних стандартів повної загальної середньої освіти: Постанова Кабінету міністрів України від 30.09.2020 р. № 898. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-deyaki-pitannya-derzhavnih-standartiv-povnoyi-zagalnoyi-serednoyi-osviti-i300920-898>

4. Petrovych O. B., Vinnichuk A. P., Poida O. A., Tkachenko V. I., Vakaliuk T. A., Kuzminska O. H. The didactic potential of cloud technologies in professional training of future teachers of Ukrainian language and literature. CEUR Workshop Proceedings. 2022. Vol. 3085. P. 259-277. URL: <http://ceur-ws.org/Vol-3085/paper32.pdf>

МЕТОДИЧНА І ПЕДАГОГІЧНА ПЕРІОДИКА УКРАЇНИ

1. Дивослово (https://dyvoslovo.com.ua/archive/01_2021/).

2. Літературна Україна (<https://litgazeta.com.ua/>).

3. Проблеми сучасного підручника (<https://ipvid.org.ua/index.php/psp/index>).

4. Слово і час (<https://il-journal.com/index.php/journal>).

5. Українська мова і література в школах України (<https://pedpresa.ua/project/ukrainian/>; до січня 2012 р. журнал виходив під назвою «Українська мова й література в середніх школах, гімназіях, ліцеях та колегіумах»; до січня 2014 р. журнал виходив під назвою «Українська мова й література в сучасній школі»).

6. Українська мова і література в школі (https://journals.ua/prof/ukrainska_mova_literatura_v_shkol/18104-06-16.html).

7. Українська мова та література (<http://presa.ua/ukrains-ka-mova-ta-literatura.html>).